

אורות ישראל
מכללה אקדמית לחינוך

מייסודו של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

שם הקורס: פסיכולוגיה של החינוך

סוג הקורס: קורס חובה

היקף הקורס: 1 ש"ש

מרצה: אביעזר מנדלוביץ

שנה: תשע"ח

תאור הקורס: קורס זה עוסק בזרמים המרכזיים, במוקדי ההתעניינות ובמושגי היסוד של הפסיכולוגיה.

מטרת הקורס: הכרת גישות מרכזיות ומושגי יסוד בפסיכולוגיה חינוכית, תוך שימת דגש לזיקה שבין הפסיכולוגיה לחינוך ולהוראה.

תכני הקורס:

מבוא כללי

- שורשיה ותולדותיה של הפסיכולוגיה המודרנית.
- הפסיכולוגיה כמדע התנהגות. סקירת ארבעת הזרמים הגדולים בפסיכולוגיה: הזרם הביהביוריסטי, הקוגניטיבי, הפסיכואנליטי וההומניסטי.
- הסתעפות הפסיכולוגיה והיווצרותם של תחומי ידע חדשים. "העץ" הפסיכולוגי וענפי הפסיכולוגיה השונים. הפסיכולוגיה החינוכית כענף יחודי בתוך הפסיכולוגיה הכללית. חשיבות הפסיכולוגיה בחינוך.
- שיטות המחקר בפסיכולוגיה ובחינוך: המתודה הכמותית לעומת האכותית. בידוד משתנים: המשתנה התלוי והמשתנה הבלתי תלוי. הגישה התוליסטית והשפעתה על המחקר האיכותני. המתודה הקלינית של פיאז'ה וחקר התפתחות הילד. מחקר פעולה וביטוי בחינוך העכשווי. ההערכה המסורתית בחינוך ודרכי הערכה חלופיות.

הבסיס הפיסיולוגי של התנהגות

תורשה וסביבה: גנוטיפ לעומת פנוטיפ. גנים וכרומוסומים. שיבוש כרומוסומלי ותופעות, כגון תסמונת דאון. התפלגות מנדלית. גנים רצסיביים ומחלות תורשתיות. הגנום האנושי בראי האבולוציה והשפעתו על ההתנהגות. המוח ומערכת העצבים, מבנה ותפקוד. הפגיעה במערכת העצבים המרכזית סיבותיה ותוצאותיה. המערכת האנדוקרינולוגית והשפעתה על ההתנהגות. האדם כיחידה פסיכו-פיזית.

הזרמים המרכזיים בפסיכולוגיה – תאור, מושגים והנחות יסוד

- הזרם הדינאמי
- הזרם ההתנהגותי
- הזרם הקוגניטיבי
- הזרם ההומניסטי
- תרומת כל אחד מהזרמים לחינוך ולהוראה.
- מושגי יסוד בלמידה (ומוטיבציה) לפי הזרמים השונים :

האינטליגנציה השכלית והרגשית :

- מהי אינטליגנציה ומהי מנת מישכל, כיצד האינטליגנציה נמדדת (מבחני אינטליגנציה - וקסלר), התפלגות מנות המשכל, הערכת מבחני האינטליגנציה.
- מהי אינטליגנציה רגשית וכיצד היא נמדדת - מה בין E.Q ל - I.Q.

אספקטים חברתיים של התנהגות

- היחיד והתברה
- פעילות גומלין בקבוצה
- הכתה כקבוצה חברתית
- הכרת מושגים בתהליכים קבוצתיים, כגון: תקשורת מילולית ולא מילולית, ציפיות, עמדות, תחרות ושיתוף פעולה, נורמות, קונפורמיות, לכידות ומנהיגות.

חובות הסטודנט : בחינה+מטלות מתוקשבות

שכלול הציון : ציון הבחינה : 100%

ביבליוגרפיה

1. טקינסון, ריצ'רד, ק., ואחרים, מבוא לפסיכולוגיה, לדורי, 1995.
2. אלדד, איתן, ניתוח יישומי של ההתנהגות, הוצאת ניתוח התנהגות, 2002
3. אייל, ניצה, הגמד החושב, פסיכולוגיה של מחשבות, אריה ניר, 2000.
4. בירנבוים, מנוחה, חלופות בהערכת הישגים, הוצאת רמות, אוני ת"א, 1997.
5. בר-טל, דניאל (עורך), פעולת גומלין בכתה, האוני הפתוחה, 1994.
6. גרדנר, הורד, מוח, חשיבה ויצירתיות, ס. פועלים, 1995.

7. הרן, קריסטופר, מגבלות החינוך הבית-ספרי ואפשרויותיו, אקדמון, 1990.
8. זיו, אבנר (עורך), פסיכולוגיה בחינוך, האוני' הפתוחה, 2003.
9. זיו, אבנר, זיו, נעמי, פסיכולוגיה בחינוך, יחדיו 2000.
10. כהן, אברהם, מבט רטרוספקטיבי על מדעיותה של המתודה הקלינית של ז'אן פיאז'ה ככלי מחקר איכותי לגיטימי במדעי ההתנהגות, החינוך וסביבו, שנתון סמינר הקיבוצים, 1999.
11. נבו, ברוך, (ואחרים), אינטליגנציה אנושית, האוני' הפתוחה, 1997.
12. סטרנברג, רוברט, מטפורות לחשיבה, תאוריות על טבעה של האינטליגנציה האנושית, ברנקו וייס, 2002.
13. פינקר, סטיבן, כיצד פועל המוח - מבט חדש על נפלאות החשיבה האנושית, מטר, 1999.
14. פרנץ', כריסטופר, צ., קולמן, אנדרו, מ., פסיכולוגיה קוגניטיבית, הוצאת את, 2000.
15. צבר, בן-יהושע, נעמה (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותי, דביר, 2001.
16. רידלי, מאט, גנום - האוטוביוגרפיה של המין האנושי בעשרים ושלושה פרקים, זמורה-ביתן, 2001.
17. ריץ', ישראל, בן-ארי, רחל (עורכים), שיטות הוראה לכיתה ההטרונגית, רכס, 1994.
18. Bruning, Roger, H., et al. Cognitive Psychology and Instruction, 4th edition, Prentice Hall, 2003.
19. Crowl, Thomas, K., et al. Educational Psychology - Windows on Teaching, McGraw-Hill, 2003.
20. Good, T., Brophy, J., Contemporary Educational Psychology, 5th edition, Allyn & Bacon, 1999.
21. Haberland, K., Haberland, G., Cognitive Psychology, Prentice Hall, 1997.
22. Jacobson, David, et al. Methods for Teaching - Promoting Student Learning, 6th edition, Prentice Hall, 2001.
23. Shunk, Dale H., Learning Theories and Educational Perspective, 3th edition, Allyn & Bacon, 1999.